

VĀ•NOCE LET PADESĀ•TĀ•CH

NedĀle, 11 prosinec 2016

Narodila jsem se krátce po únorovém pĀ™evratu, do republiky vyĀrané okupanty, vykradené osvoboditeli z východu, vybombardované osvoboditeli ze západu a se Āeleznou oponou kolem. PĀ™edpubertální vĀk jsem proĀila v padesátých letech. PĀ™es veškeré budovatelské úsilí ve dvouletce a první pĀtiletce, byl pĀ™ídlový systém zrušen aĀ roce 1953.

A abychom si moc nevyskakovali, pĀ™ila zároveň mĀnová reforma, kdy nám uložené peníze smĀnili jedna ku padesáti. Pokud jste peníze mĀli schované doma ve škrabce, nedostali jste vĀbec nic a s bankovkami jste si mohli leda tak tapetovat. Podle toho také vypadaly Vánoce. Pod stromkem pár kníek, vroubkované hnĀdé bavlnĀné punoĀáe a kdo mĀl šikovnou babĀu nebo mámu, dostal svetr z mockrát párané a pĀ™eplĀtané vlny. V Kotcích prodávali návleky na pahýly po amputaci – byly z Āisté kašmírové vlny. Teninké. A tak se to opatrnĀ páralo a byly z toho teplé svetry. Na stromku, ozdobeném ruĀo vyrábĀnými papírovými ĀetĀzy, jsme doma mĀ Āokoládové ozdoby, ale ty se jíst nesmĀly, byly spoĀítány a po svĀtcích uloženy zpĀt do krabice. Vánoční zboĀí se v Praze nejvíce prodávalo v trĀnicích - Vinohradské, Smichovské a ĀiĀkovské. Hlad jsme nemĀli, ale pĀ™epychového zboĀí, které se muselo dovĀet za devízy, bylo pramálo. Na svĀtky se v trĀnici nestĀlo jenom na pomeranĀe, ale dlouhatĀnská fronta byla i na kĀehouĀká jablka Jonatány. Z oĀech se tehdy prodávaly snad jen burĀky, obĀas datle a hnusný svatojĀnský chlebiĀek. Mj. ten se dneska prodává za drahé peníze, jako zdravé mlsání. Já si ale mlsání pĀ™edstavuji jinak. Jako dnes si pamatuji moment, kdy jsem poprvĀ jedla banĀn. Bylo mi šest, byla jsem v nemocnici, jako jediný dĀtský pacient na oddĀlení. K mojí posteli pĀ™il Mudr., Doc., Csc., primĀ oddĀlení (mimoĀodem úĀasný ĀlovĀk) se zástupem sestĀĀek, aby se podĀlili o to, jak se budu radovat nad pĀ™ineseným banĀn. Zklamala jsem, protoĀe jako notorický nejedlík, jsem do banĀnu kousla a prohlĀsila, Āe chutná jako divné brambory a Āe to nechci. Āelezná opona, kterou komunistĀ zatĀhli v roce 1948, oddĀlila Āeskoslovensko od zdrojĀ tropického a subtropického ovoce. K dostání bylo pĀ™evĀnĀ jen v pĀ™edvánoční dobĀ, v Praze navíc i v dobĀ konání spartakiĀd, kolem Prvního máje, Āi sjezdĀ KSĀE. V druhé polovinĀ padesátých let se ponĀkud uvolnila moĀnost cestovat na ZĀpad, a Āeš, kteří mĀli to štĀstí do ciziny vyjet, si tam pĀ™ed výlohami pĀ™ipadali jako v JiĀkovĀ.

V roce 1954 mĀl sovĀtský blok šanci získat prvního spojence v tropické oblasti, Guatemalu. Ano, dnes jsou to banĀny znĀky Chiquita. Praha s moskevským souhlasem tehdejšímu prezidentovi Jacobo Arbenzovi prodala zbranĀ, ale tím Guatemalu pĀ™ed americkým vmĀováním neuchránila. Naopak, CIA to vyhodnotila jako komunistické spiknutí a my tak pĀ™ili o banĀny. Pak se komunistický blok zaĀal kamarádit s Guineou, která získala nezávislost na Francii a na pĀ™edvánočním trhu se v roce 1959 výjimeĀnĀ mohlo koupit více, neĀ pár kouskĀ citrusĀ, banĀnĀ a oĀechĀ. A jsme na konci padesátých let a nastupuje nový fenomĀn, kubĀnské pomeranĀe.

PĀvodnĀ se poĀítalo s tím, Āe nebudou bĀĀnĀ na trhu, ale budou se pouze prĀmyslovĀ zpracovĀvat. O jejich kĀĀ ĀíkĀvalo, Āe je stejnĀ tvrdĀ, jako kubĀnský lid. Ale protoĀe pomeranĀe najednou byly, ale zas nebyla jablka, tak je dĀti dostávaly ke školním obĀdĀm, jako mouĀník. Nejedlo je ani jedno dĀtĀ, skonĀily v popelnicích. PĀ™itom já je mĀla ráda, byly hodnĀ sladké, na pĀ™ímĀ jídlo vĀak nevhodné, dĀ™eĀ jako dĀ™íví - ale byl z nich senzační dĀus za pĀ™.

Jak na nedostatek banĀn Āeš tehdy reagovali? Asi podobnĀ, jako já. „Je fakt, Āe já jsem banĀny nemĀla snad aĀ do dospĀlosti. A nechybĀly mi, protoĀe jsme mĀli jablka, hrušky a vĀechno to naĀe ovoce, a vĀbec, maminka ĀíkĀla, má to takovou mdlou chuĀ. Ani o to nestojím a nikdy jsem nedupala, Āe jsem nemĀla banĀn, mnĀ to nĀjak nevadilo. Pokud se nĀco dá získat jen za cenu vlastního ponĀžení, aĀ jiĀ má charakter nĀkolikahodinové fronty nebo uplĀčení prodavaĀe, tak o to nebudu usilovat, tĀeba proto, „Āe má takovou mdlou chuĀ.“. (zdroj: Miroslav VanĀk, ObyĀejní lidé) S pĀ™áním bohatého JeĀíška

DEERES (Ta fotka je jen ilustrační, to nejni deeres!)